

Propunerile I4P la proiectul privind Codul cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului

1. Denumirea proiectului

Propunerea:

Schimbarea denumirii proiectului de lege pentru ca să corespundă cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative: „Codul de organizare și funcționare a Parlamentului”

2. Prevederi privind limitarea mandatului reprezentativ liber

Propunerea:

Excluderea textelor de la art. 10 alin. (2) și art. 21 alin. (2)-(3) cu renumerotarea corespunzătoare a celorlalte alineate.

Prevederile vizate:

Articolul 10. Configurația politică a Parlamentului și reprezentarea proporțională

(1) Deputații aleși în Parlament reprezintă poporul și exprimă voința politică a cetățenilor.

(2) În scopul realizării programelor preelectorale ale partidelor și blocurilor electorale, prevenirii traseismului politic parlamentar, nu se admite modificarea configurației politice a Parlamentului, pe întregul mandat al acestuia.

(3) Organizarea și funcționarea Parlamentului se bazează pe reprezentarea proporțională în temeiul votului acordat de alegători, în condițiile prezentului cod și în scopul asigurării funcționalității Parlamentului.

[...]

Articolul 21. Schimbări în structura fracțiunilor parlamentare

(1) Deputatul își pierde calitatea de membru al fracțiunii în cazul:

- a) depunerii cererii de ieșire din componența fracțiunii sau declarării în acest sens în plenul Parlamentului;
- b) încetării calității de deputat;
- c) excluderii din rândul membrilor în temeiul deciziei fracțiunii;
- d) încetarea existenței unei fracțiuni parlamentare;
- e) declararea neconstituționalității sau interzicerii partidului politic.

(2) Deputatul care își pierde calitatea de membru al fracțiunii devine deputat neafiliat și poate activa doar în afara fracțiunilor parlamentare.

(3) Trecerea de la o fracțiune parlamentară la alta, precum și crearea de noi fracțiuni parlamentare ale unor partide care nu au obținut mandate în urma alegerilor sunt interzise.

Argumentarea:

Este de menționat că, actualmente, Regulamentul prevede dreptul deputaților de a se asocia în grupuri parlamentare, de a părăsi fracțiunile și, după 6 luni, dreptul de a se asocia altei fracțiuni parlamentare (art. 4 alin. (7)-(8) din Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului).

În acest sens, este de menționat că prevederile propuse la art. 10 alin. (2) și art. 21 alin. (2)-(3) din proiect limitează dreptul de a se asocia a deputatului, consfințit în art. 41 alin. (1) din Constituția RM și, astfel, limitează drepturile acestuia/acestora în a fi reprezentați eficient în Parlament în cazul în care nu se mai regăsește în fracțiunea inițială. Respectiv, conchidem că prevederile în cauză au menirea de a ocoli prevederea expresă din Constituția RM, art. 68 alin. (2), care dispun că „Mandatul imperativ este nul”.

Cu alte cuvinte, fără de a reglementa expres anularea mandatului, persoanele care vor cădea sub incidența acestei norme, dintr-un motiv sau altul, vor fi limitate în drepturi parlamentare, chiar dacă vina nu îi va aparține. În acest sens, considerăm că propunerea încalcă și art. 54 (2) din Constituție, deoarece prevăd o limitare a drepturilor fără o necesitate în acest sens. Mai mult ca atât, adoptarea prevederilor în cauză este contrar principiului mandatului reprezentativ liber, va diminua din libertatea de asociere a deputaților, corespunzător, va afecta negativ principiul pluralismului politic și va majora riscul de capturare a mandatului de către partid.

Odată ce în Codul penal este reglementată infracțiunea de corupere politică, considerăm că limitarea este o încălcare a principiilor democratice și a standardelor europene în acest sens, deoarece limitează fără argumentare corespunzătoare drepturile deputaților și nicidecum nu soluționează problema de bază în cadrul migrației parlamentare (corupția).

3. Majorarea timpului de expuneri și excluderea riscului de arbitrar

Propunerea:

La art. 96 alin. (5) se exclude textul „sau nu se referă exclusiv la subiectul pentru discutarea căreia s-a înscris la cuvânt”.

La art. 97 alin. (1):

Textul „în timpul prezentării de către autor a proiectului de lege” se substituie cu textul „până la finalizarea dezbaterilor pe marginea proiectului de lege”.

Cifrele „5” și „3” se substituie cu cifrele „7” și „5” corespunzător.

Prevederile vizate

Articolul 96. Atribuțiile președintelui ședinței plenare

(1) Președintele ședinței plenare are împuternicirile necesare pentru a prezida lucrările Parlamentului și a asigura desfășurarea acestora conform procedurilor stabilite.

(2) Președintele ședinței plenare conduce dezbaterile parlamentare în mod corect și imparțial, veghează respectarea prevederilor prezentului cod și asigură menținerea ordinii în ședință.

(3) Președintele ședinței plenare va interzice intervențiile deputaților care conduc la obstrucționarea activității Parlamentului sau a exercitării drepturilor altor deputați.

(4) Președintele ședinței plenare determină, în conformitate cu prevederile prezentului cod, ordinea în care sunt chemate persoanele să ia cuvântul, luând în considerare necesitatea asigurării eficienței dezbaterilor, cu respectarea viziunilor fracțiunilor parlamentare.

(5) Președintele ședinței dispune încetarea discursului deputatului prin deconectarea microfonului în cazul în care deputatul depășește timpul alocat pentru luarea de cuvânt **sau nu se referă exclusiv la subiectul pentru discutarea căreia s-a înscris la cuvânt.**

Articolul 97. Procedura luării de cuvânt în cadrul ședințelor plenare

(1) Deputații care intenționează să ia cuvântul pe marginea subiectelor incluse în ordinea de zi se înscriu în lista vorbitorilor la președintele ședinței, **în timpul prezentării de către autor a proiectului de lege.** Lista vorbitorilor va cuprinde subiectul și timpul solicitat, ce nu poate depăși **5 minute pentru fracțiunile parlamentare și 3 minute pentru deputați.**

(2) Deputații vor lua cuvântul în ordinea în care numele lor a fost înscris în lista vorbitorilor la președintele ședinței plenare. Nimeni nu poate lua cuvântul decât dacă acesta îi este oferit de președintele ședinței.

(3) Deputații pot lua cuvântul de la tribuna centrală sau de la microfonul de la locul de muncă repartizat în sala de ședințe plenare.

(4) Președintelui Republicii Moldova și Prim-ministrului li se oferă cuvântul la solicitare, dacă Parlamentul nu decide altfel. În caz de necesitate, persoanelor menționate li se acordă timp suplimentar de către președintele ședinței.

(5) Deputații cărora li s-a oferit cuvântul sunt obligați să se refere exclusiv la subiectul pentru discutarea căreia s-au înscris la cuvânt, cu excepția declarațiilor politice, care vor fi făcute în intervalul de timp alocat acestora, conform orarului. În caz contrar, președintele ședinței plenare îi preîntâmpină în prealabil, printr-un avertisment, iar în caz de neconformare le retrage cuvântul, deconectând microfonul.

Argumentare:

Se exclud prevederi care ar putea oferi drepturi disproporționate președintelui parlamentului de a limita dreptul la expunere a deputatului și se propune uniformizarea timpului pentru intervențiile deputaților și fracțiunilor prin declarații.

4. Asigurarea accesului la informație

Propunerea:

La art. 120, după cuvintele „deputaților” se introduce „și altor persoane interesate, indiferent de statutul juridic al acestora”

Prevederea vizată:

Articolul 120. Accesul la informația sistemului electronic

Subdiviziunea responsabilă de mentenanța tehnică a sistemului electronic este obligată să **prezinte deputaților**, la solicitarea scrisă a acestora, informația deținută privind ședințele Parlamentului.

Argumentarea:

Prin modificarea propusă se va reglementa dreptul presei, societății civile de a avea acces la rezultatele votării pentru a putea participa activ în procesul de monitorizare a activității parlamentare. Oferirea doar deputaților a dreptului de a avea acces la înregistrările date limitează dreptul societății civile de a monitoriza activitatea parlamentului, ceea ce contravine art. 2 alin. (1) din Constituție.

5. Excluderea instituției de suspendare a activității APL

Propunerea:

Excluderea art. 171 cu renumerotarea celorlalte articole.

Prevederea vizată:

Articolul 171. Suspendarea activității autorităților
administrației publice locale

(1) În cazul în care autoritățile administrației publice locale încalcă în mod deliberat prevederile constituționale sau ale legislației, precum și în cazul în care prin faptele lor pun în pericol integritatea teritorială, securitatea națională sau ordinea de drept, activitatea acestora poate fi suspendată de Parlament.

(2) Constatarea circumstanțelor care justifică suspendarea activității autorităților administrației publice locale se decide de instanțele de contencios administrativ.

(3) În cazul în care activitatea autorităților administrației publice locale se încadrează în cerințele alin. (1), oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat sesizează instanțele de contencios administrativ competente și solicită constatarea circumstanțelor care justifică suspendarea activității organelor administrației publice locale.

(4) Constatarea circumstanțelor care justifică suspendarea activității organelor administrației publice locale, împreună cu dosarul faptelor admise de autoritățile publice locale, se remite Guvernului, care dispune măsuri pentru înlăturarea încălcărilor, sancționarea vinovaților și sesizează Parlamentul.

(5) La propunerea Guvernului, Parlamentul examinează cazul și, decide asupra suspendării activității organelor administrației publice locale.

(6) Hotărârea Parlamentului privind suspendarea activității organelor administrației publice locale se remite Comisiei Electorale Centrale pentru organizarea și desfășurarea alegerilor anticipate.

Argumentarea:

Considerăm că propunerea din proiect contravine flagrant prevederilor Constituționale și, anume, art. 6 (Separația și colaborarea puterilor), art. 109 alin. (1)-(2) (Principiile de bază ale administrării publice locale, care consfințesc dreptul la autonomie reală a autorităților publice locale. În acest sens, atragem atenția autorului că, în corespundere cu legislația națională, principiile generale

internaționale, ingerința asupra autonomiei locale trebuie să fie legală, nu politică, iar în cazul în care unui organ politic (parlamentului), care este exponentul puterii legislative, i se atribuie dreptul de control administrativ asupra activității APL, atunci există un risc eminent că deciziile vor fi unele strict politice, deși se propun și anumite pâghii de obiectivizare a procedurii.

Astfel, prin modificările propuse unul ar putea conchide că, de fapt, se dorește politica procesului de control administrativ asupra APL, astfel se poate de menționat că este încălcat direct principiul descentralizării exercitării puterii publice și autonomiei locale efective.

Logica menționată mai sus este fortificată și prin reglementarea vagă a condițiilor de aplicarea a unui mecanism de suspendare a APL, dar și reglementarea seacă în ceea ce ține de condițiile de contestarea a unor astfel de proceduri. În acest sens, norma propusă conține, de fapt, mecanism de răspundere colectiv fără discriminare (pot cădea sub sancțiune și aleși locali care nu au încălcat nici o prevedere legală). Mai mult ca atât, norma prevede că pentru suspendare poate fi temei o acțiune ilegală a APL, fără de a specifica care dintre puterile acestui APL ar comite ilegalitatea (Executivă sau deliberativă), fără de a reglementa criterii adiționale privind gravitatea sau periodicitatea acestor încălcări. Adițional, pentru ca instrumentul de suspendare să fie inițiat, nici nu este nevoie ca decizia CA să rămână definitivă și irevocabilă, or o simplă decizie în acest sens permite inițierea suspendării. Norma nici nu prevede o procedură de contestare a unor astfel de hotărâri.

Ca și rezultat, considerăm că norma în cauză încalcă prevederile Cărții europene a autonomiei locale, Constituției RM, fiind încălcate (dreptul de a fi ales, dreptul la autonomie locală, separația puterilor în stat), . În acest sens, norma în cauză trebuie să fie exclusă din proiect.

6. Excluderea omisiunilor tehnice

Propunerea:

La art. 180 alin. (2), după cuvintele „dacă legea specială” se introduce cuvântul „nu”.

Prevederea:

„Articolul 180. Concursul public pentru numirea în funcții publice

(1) Modul de organizare și desfășurare a concursului de selectare a candidaților pentru numire în funcții publice este stabilit de comisia permanentă de profil, **dacă legea specială prevede altfel.**”

Argumentarea:

Textul proiectului are multe incosecvențe și incoerențe gramaticale care ar putea influența sensul normal. În acest sens, dacă nu de adăugat cuvântul „nu”, atunci norma după virgulă nu ar avea sens.